Dharampeth Education Society's

R.S. Mundle Dharampeth Arts & Commerce College,Nagpur

(Recognized by UGC & Maharashtra State Govt.)

Affiliated to RTMNU Nagpur

NAAC Accredited Grade - A

Fifth issue of

Abhivyakti e- magazine .

Volume No.5, October 2019

October month's theme

E-waste Management

Our Former President

Dr. Sudhir Janardan Sahasrabhojanee

Date of Birth : 30.9.1948

Education : DHB (Homeopathy)

Practicing at Manorama Chamber at West High Court Road, since 1974.

- Became member of Dharmpeth Education Society in 1972.
- Became member of Executive Committee 1978
- Joint Secretary of Golden Jubilee of Dharampeth Education Society which celebrated its Golden Jubilee in 1979.
- Was incharge of Souvenir of Golden Jubilee and had organised cultural programme of Golden Jubilee invited Late Sudhir Phadke, Late Pt. Jitendra Abhisheki for the function.
- He was Chairman of almost all School Committee and Junior College except Defence School.
- Was incharge of Manoramabai Mundle Vyakhyan Mala since its inception. Speaker invited were:
    - P. L. Deshpande
    - D.M. Mirasdar
    - Gangadhar Gadgil
    - Shriram Lagu
    - Vasantrao Kanetkar
    - Ram Shewalkar
    - Sushma Swaraj
    - Nanaji Deshmukh
    - Sudarshanji

- Rabhidatta Bramhachari
- Dr.Anil Avachat,
- Vidya Bal,
- Dr.Anil Nadkarni
- Vijaya Mehta and many more others from various fields

- Was incharge of Souvenir published “Diamond Jubilee” (2004).
- Was Treasurer and Vice President before becoming President of Dharampeth Education Society.
- Was President period 2008, 2009-2011.
- Member of B.R.Association General body.
- Was executive member 2000-2008 of Blind Relief Association.
- Presently working as President of “Maitri Sangh” who helps needy students to complete their education.

****

From the Principal Desk…..

Dear Students!!

This issue of Abhivyakti E- magazine is very special to me as this particular issue is an attempt to explore a very crucial and burning topic of "E- Waste Management". Yes indeed, this topic is important because in this X generation where every new thing becomes obsolete the very next day. We can say ""Out with the old, in with the new" isn't as simple as it sounds. But the real situation is very grim.

E-waste is a global concern that is showing no signs of slowing down. In 2019, with the lifespan of products becoming shorter than ever as a result of innovation and planned obsolescence, e-waste will only continue to grow at a faster pace. With new cheap devices, society has reaped tremendous benefits. This explosive growth in the electronics industry, however, has led to a rapidly escalating issue of end-of-life (EOL) electronics or e-waste.

Do you remember where the Walkman you bought 20 years ago is? Or the CD player you upgraded to? The phone you changed six months ago? Chances are you won't — they are probably stocked away in that long-forgotten cupboard in the guest room. Or worse, lying in one of the city's dumping yards.

E-waste is growing, and with that surge comes the need for effective electronics recycling programs. People are urgently looking for information on TV recycling, computer recycling, and other programs that will help them responsibly get rid of unwanted equipment while minimizing any risk of information or identity theft. I would like to suggest my young friends to be remember that "As we're all mindful of our digital footprint today, so why not extend it to the number of devices we use?

Also I would like to suggest few tips to you which will ensure our participation in E- waste management in a little way:

- Recycling or donating your old electronics will prevent them from becoming e-waste in the first place, and expand the lifetime of the materials used.
- Proper removal of outdated electronics will also remove any data that is left behind on old hard drives. Get rid of your own security liabilities while contributing to the better health of our planet – it's a win-win.
- Setting the right habits for e-waste management will be the only way that we can tip the scale and reduce the environmental impact of mishandled electronics. At last I want to say:

"As technology continues to evolve and businesses incorporate the newest equipment to provide a competitive edge, there is a growing need for the proper disposal of e-waste".

!!Happy Reading!!

डॉ.मृणालिनी कृष्णकांत बरलिंगे

सन १९७५ पासून महाविद्यालायात मानसशास्त्र विषय सुरु करण्यात आला तेव्हा सर्वप्रथम या विषयाची धुरा डॉ.मृणालिनी कृष्णकांत बरलिंगे यानी विभाग प्रमुख म्हणून हाती घेतलीए ती अविरत पणे जानेवारी २००३ पर्यंत सांभाळली. या काळात मानसशास्त्र विभाग त्यानी समृद्ध आणि अद्ययावत बनविला. अभ्यासक्रमाची पाठ्यपुस्तकेए संदर्भ ग्रन्थ तसेच मानसशास्त्र विषयाच्या प्रत्याक्षिकाना लागणारी उपकरणेए साहित्य त्यानी मानासशात्र विभागा करिता खरेदी केले आणि आपला विभाग अद्ययावत ठेवला. मानसशास्त्र विषयाचा निकाल डॉ बरलिंगे यांच्या आणि विद्यार्थ्यांचय प्रयत्ना मुळ सतत चांगलाच राहिला. डॉ बारलिंगे यानी बी ए भाग २ करिता २ उपयोजित मानसशास्त्र २ हे पुस्तक लिहलेए श्री साईंनाथ प्रकाशन यानी प्रकाशित केलेले हे पुस्तक रा.तू.म. नागपुर विद्यापीठ ओ तसेच महाराष्ट्रातील इतज विद्यापीठा मध्य देखिल लोकप्रिय ठरले.

२६ वर्षाच्या अध्यापनात डॉ बारलिंगे यानी मानाशास्त्र या विषय सोबतच समाजकार्य चित्रकला गृह विज्ञान नर्सिंग या विषया च्या विघ्यार्थ्याना देखिल मार्गदर्शन केले. अध्यापना सोबतच डॉ बारलिंगे जनवाद या वर्तमान पत्रातून २ मानतील लावन्य २ हे प्रशनोत्तरी सदर आणि लोकमत या वर्तमान पत्रातील सखी या पुरवणी मधुन २ मनातले २ या सदर मधून आपली लिखाण सतत सुरु ठेवले. या दोन्ही लिखाणातुन त्यानी अनेक लोकांच्या मानसिक समस्या सोडविल्या आणि अशाप्रकारे सामाजिक बांधिलकी देखिल त्यानी जपली. वर्तमान पत्रातील त्यांच्या लिखाणाचे पुस्तक रुपाने प्रकाशन त्यांच्या हयातीत होऊ शकले नाही पण त्यांच्या कुटूबियानी ०१ डीसेबर २००९ रोजी प्रकाशन केले.

२६ वर्षाच्या अध्यापनात डॉ बारलिंगे यानी मानाशास्त्र या विषय सोबतच समाजकार्य चित्रकला गृह विज्ञान नर्सिंग या विषया च्या विघ्यार्थ्याना देखिल मार्गदर्शन केले. अध्यापना सोबतच डॉ बारलिंगे जनवाद या वर्तमान पत्रातून २ मानतील लावन्य २ हे प्रशनोत्तरी सदर आणि लोकमत या वर्तमान पत्रातील सखी या पुरवणी मधुन २ मनातले २ या सदर मधून आपली लिखाण सतत सुरु ठेवले. या दोन्ही लिखाणातुन त्यानी अनेक लोकांच्या मानसिक समस्या सोडविल्या आणि अशाप्रकारे सामाजिक बांधिलकी देखिल त्यानी जपली. वर्तमान पत्रातील त्यांच्या लिखाणाचे पुस्तक रुपाने प्रकाशन त्यांच्या हयातीत होऊ शकले नाही पण त्यांच्या कुटूबियानी ०१ डीसेबर २००९ रोजी प्रकाशन केले.

२६ वर्षाच्या प्रदीर्घ अध्यापना नंतर डॉ बारलिंगे यानी ०१ फेब्रुवारी २००१ ते ३१ जानेवारी २००३ पर्यंत महाविद्यालयाच्या प्राचार्य पदाचा कार्यभार यशास्वी पणे पार पाड्ला आणि डॉ. बारलिंगे या महाविद्यालायाच्या पहिल्या महिला प्राचार्य ठरल्या.

Activities of the October month

2nd October – 150th Birth Anniversary of Rashtrapita Mahatma Gandhiji was celebrated in the College.

१५० वी महात्मा गांधी जयंती के अवसर पर महाविद्यालय मे गांधीजी की प्रतिमको मल्यार्पन. प्लास्टीक का संकलन और RTMNU विध्यपीठ NSS विभाग की और से समूहिक rally मे विध्यर्थीयौ का सहभाग

Some glimpses of 150th birth anniversary of Mahatma Gandhi where various activities were organised on this occasion by NSS students

4th October – Lecture organized by Economics Department

व्याख्यान अहवाल...

आर. एस. मुंडले धरमपेठ कला व वाणिज्य महाविद्यालयात दिनांक ४ ऑक्टोबर २०१९ रोज शुक्रवारला अर्थशास्त्रीय व्याख्यानाचे अर्थशास्त्र विभागाद्वारे आयोजन करण्यात आले. व्याख्यानाचा विषय 'भारताच्या विकास प्रक्रियेत सर्वांगीन विकासाचे महत्व आणि वास्तव' हा होता. विषयाचे व्याख्याते डॉ. धीरज कदम, सहाय्यक प्राध्यापक, अर्थशास्त्र विभाग, रा. तु. म. नागपूर विद्यापीठ, नागपूर हे उपस्थित होते. या कार्यक्रमाचे उद्घाटक मा. प्राचार्य राजीव आष्टीकर सरांनी सरस्वतीच्या प्रतिमेला माल्यार्पण करून आणि दीप प्रज्वलन करून उद्घाटन केले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. मा. प्राचार्य राजीव आष्टीकर सरांनी केले. त्यात ते म्हणाले की, आर्थिक विकास काळाची गरज आहे. हे आपल्या शब्दात त्यांनी पटवून सांगीतले.

प्रमुख अतिथी डॉ. धीरज कदम सरांनी सर्वप्रथम सर्वांगीन विकास म्हणजे काय? ते स्पष्ट केले व बाराव्या पंचवार्षिक योजनेचा आढावा घेऊन आजची परिस्थिती काय आहे याचे विवेचन केले. देशातील गरीबी, बेरोजगारी, असमानता या विषयाच्या अनुषंगाने पॉवरपॉईंट सादरीकरणाच्या माध्यमातून मुलांना आकडेवारी सांगितली व देशाचा विकास कशा पद्धतीने सर्वांगीन आहे या वास्तवाची जाणिव करून दिली. डॉ. कदम सरांनी तब्बल ४५ मिनीट व्याख्यान दिले

या व्याख्यानमालेला अर्थशास्त्र विभागातील बी.ए. भाग १, भाग २ व भाग ३ मधील ६३ मुलांनी या कार्यक्रमात सहभाग घेतला. शेवटच्या १० मिनीटांमध्ये मुलांकरिता प्रश्नोत्तराचा कार्यक्रम चालला. त्यामध्ये सुद्धा डॉ. कदम यांनी समाधानकारक उत्तरे दिली. प्रस्तूत कार्यक्रमाचे सूत्र संचालन डॉ. हरीश बावनगडे यांनी केले व पाहुण्यांचा अल्प परिचय अंकेश शाहू यांनी दिला. आभार प्रदर्शनाची धुरा अर्थशास्त्र विभागातील बी.ए. भाग २ मधील विद्यार्थीनी शिवानी दलाल यांनी सांभाळली. अशाप्रकारे कार्यक्रमाची सांगता झाली.

13th October – College students participation in programme "Win Cancer with Yoga" organized by Cancer Hospital

HCG और कैंसर हॉस्पिटल द्वारा आयोजित **win cancer with** योगा इस कार्यक्रम का आयोजन क्रिडा संकुल मानकापूर यहा हुआ योगाभ्यस् मन्डळ के योगाभ्यसक और विभिन्न महाविध्यालय के विध्यर्थीयौ का सहभाग द्वारा संपन्न हुआ मिस उनिवर्साल lovely 2017 Mrs. शिल्पा अग्रवाल प्रमुख अतिथी रहे

13th October – College students performing different yogasanas

13th October – College students with teachers

15th October - Dr.A.P.J Abdul Kalam Birth Anniversary celebrated as 'Vachan Prerna Diwas'

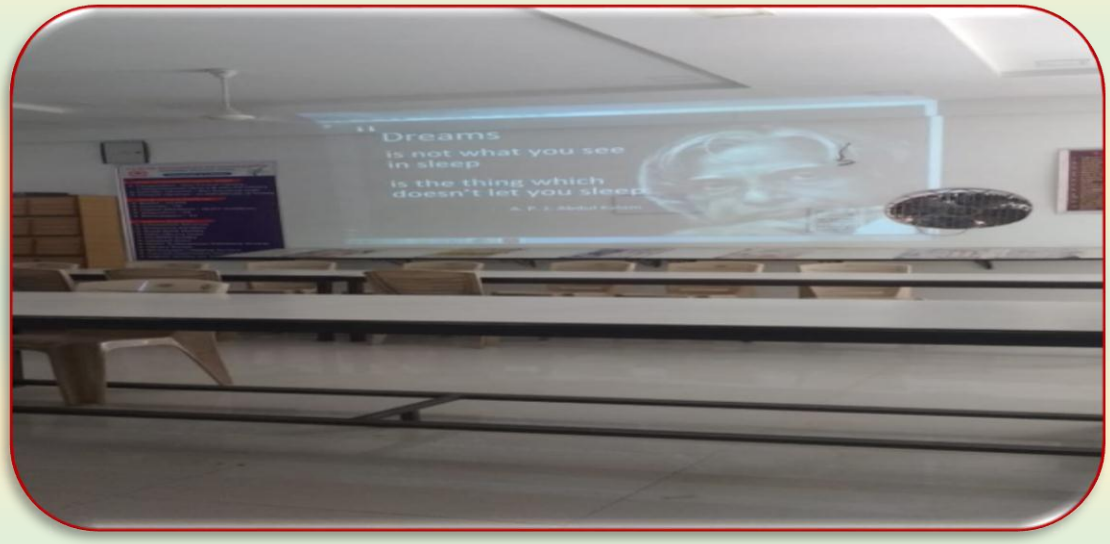

On 15 October 2019,Birth Anniversary of Dr.A.P.J Abdul Kalam was celebrated in the College as "Vachan Prerna Diwas" by Knowledge Resource Centre (Central Library) of the College .The students were shown two presentation namely one about the life and achievements of Dr.Kalam.As the day was observed as Vachan Prerna Diwas another presentation on the topic of Importance of reading was shown to the students.All the students of Arts ,Commerce and Management were present for the programme.Dr.R.G Ashtikar,Principal of the college briefed students about the importance of Reading in life and about Personality development by way of books and reading.

15th October – Presentation on “Importance of Reading “ by librarian Dr.Manju Dubey

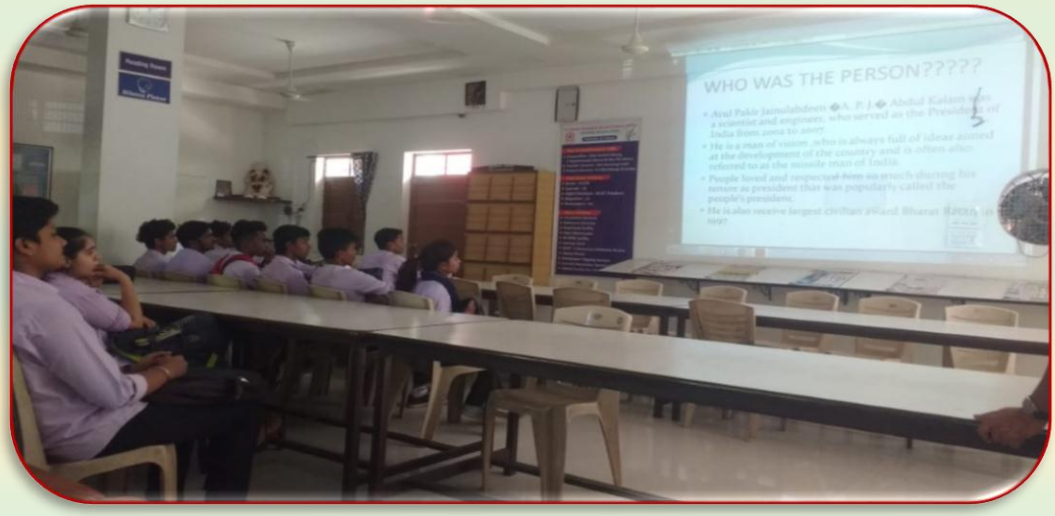

18- October **Saraswati poojan at Music Department**

Music Department organised **Saraswati poojan** on Friday, 18th October, 2019.

Objective: To let students organised an event, prove themselves and to give them a platform to express their varied talents.

Participants/ Beneficiaries: 35 students

Totally a student's initiative, Music department was bubbling with students' enthusiasm on October 18th. They made all the arrangements, managed all responsibility within themselves. Of course with prior permission of H.O.D. Music Dept. To name the core body, it were Ashish Nilatkar (B. A. Sem V) and Shruti Dhait (B. A. Sem III) who were the main architects of the whole event. Ms. Sayali Dahalkar (M. A. Music Sem III) compered the event skilfully, though it was her first attempt.

Some ex students were also present on this occasion, and they were allowed to perform too.

Harmonium players: Ashish Nilatkar, Prashant Sawalkar, Chetan Nagose and Pawan Hiware.

Tabla players: Ashish Nilatkar, Aditya Chande, Shashank Bhure, Samir Thamke.

Chief guest: Hon. Principal Dr. R. G. Ashtikar

Faculty present: Dr. T. R. Nafde, H.O.D. Music Dept., Mr. K. B. Tekade (Rtd. Tabla player)

Mr. Girish Chandrikapure (Music faculty), Dr. Mrs. Alka Badge, Dr. Sanjay Ghatate, Mrs. Jaya (Eng. Lt)

The principal guided the students. Dr. Nafde also gave students her thought and admired their sense and overall event organised by them.The Pooja was followed by Music recitation of students. Students from UG as well as PG classes performed exquisitely. M. Girish Chandrikapure and Mr. K. B. Tekade also performed on students' request.

ATC camp attended by 15 NCC cadets of the College

Oct ATC camp.15 NCC cadets of the College participated in the camp Cdt. Himanshu Pardhi was selected as Best senior cadet of the camp. Maj. Dr. Nagrale appointed camp adjudent.

28-29 October: The Joy of giving: TOFA event by Rotaract R.S

TOFA event organised by rotaract club of R S MUNDLE DHARAMPETH ARTS & COMMERCE COLLEGE of Zone 1 RID/3030 at gumgaon village , Hingna

Sprinter Sayali Waghmare made a thunderous return with Gold medal(400 m) in Inter-College sports meet

The Hitavada
NAGPUR ■ Wednesday ■ October 16 ■ 2019

Sayali makes golden return

■ Principal Correspondent

SPRINTER Sayali Waghmare made a thunderous return to the track winning a gold medal in the ongoing Inter-college sports meet organised by the Physical Education Department of Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University at its ground.

Returning to track after recovering from injury, Sayali, who had won 800 metres gold at the All India varsity meet two years ago, claimed the 400m gold on Tuesday. A student of RS Mundle College, Dharampeth, Sayali completed the race in 1.00.40s to claim the yellow metal.

Sakshi Ambekar of SB City College emerged as the fastest runner winning the 100m gold in 13.06s. Adarsh Bhure (Vidyabharti College, Seloo, 10.80 sec) emerged the fastest men in the competition. Rutuja Shende of DNC College won the 1500m race with a time of 4.57.16s while G Rajesh of Hislop College claimed the title in high jump leaping to a distance of 1.75 Mtr.

RESULTS: 100 Mtr Hurdles: Sweta Wasule (SB City College, 20.79 sec), Nidhi Tiwari City Premier College, 22.02 sec), Savita Khandade (Dr LD Balkhande College, Pauni, 24.26 sec); High Jump: Archana JCPE, 1.30 Mtr), Nikita Bawane RMPC, Bhandara 1.25 Mtr), Sonu Lasunte Shri Jajoo My. Pipri, 1.17 Mtr). 100 Mtr: Sakshi Ambekar SBCT College, 13.06 sec), Utkarsha Lende (SBCT College, 13.12 sec), Aditi Fale (Renuka College, 13.94 sec); 400 Mtr: Sayali Waghamare (RS Mundle, Dharampeth, 1.00.40 sec), Jaya Rani (AjitWadekar SSM, 1.01.70 sec), Meena Kalambe (SB City College, 1.04.34 sec); Shot Put: Utkarsh (NFSC, 11.30 Mtr), Himanshu Kaware (IDCPE, 9.38 Mtr), Sumitra Tapas (City Premier College, 9.14 Mtr), 100 Mtr: Adarsh Bhure (Vidyabharti College, Seloo, 10.80 sec), Gopal Palandurkar (Hislop College, 11.10 sec), G Rajesh (Hislop College, 11.30 sec), 400 Mtr: Abhi Rana (Indubai Memorial College & Phy Ed, 51.95 sec), Saurabh Bhusari (City Premier College, 53.01 sec), Sudhir Shende (Bhiwapur Mahavidyalaya, Bhiwapur, 53.27 sec); 110 Mtr Hurdles: Chagan Bhore (DR LD Balkhande, Pauni, 18.82 sec), Prajwal Latate (City Premier College, 19.36 sec), Sharad Weltkar (IDCPE, 20.34 sec); 1500 Mtr: Dishant Varma (BSWC, Khaperkheda, 4.13.76 sec), Akash Meshram (CP & Berar College, 4.17.27 sec), Manoj Pandey (Saket College of Phy Edu, 4.17.86 sec); High Jump: G Rajesh (Hislop College, 1.75 Mtr), Dhananjay (SN Mor College, Tumsar, 1.70 Mtr), Prajwal Latale (City Premier College, 1.65 Mtr). Shot Put: Shivani Negi (IDCPE, 9.30 Mtr), Bhavna Bawane (S Jajoo GS College, Pipri, 7.60 Mtr), Vaishali Lote (S Jajoo GS College, Pipri, 7.21 Mtr).

नागपूर, बुधवार, १६ ऑक्टोबर २०१९
सकाळ

RASHTRASANT TUKADOJI MAHARAJ NAGPUR UNIVERSITY
INTER COLLEGIATE ANNUAL ATHLETIC CHAMPIONSHIP 2019-20
14th To 17th October 2019

सायली वाघमारेचे यशस्वी पुनरागमन

आंतरमहाविद्यालयीन ॲथलेटिक्स : आदर्श, साक्षी वेगवान धावपटू

Ms.Sayali Waghmare of the College brought laurels to the College by winning a Gold medal in the Inter College Sports meet organised by Physical Education Department of RTM ,Nagpur University.She returned to the track after recovering from an injury and registered a thumping win by securing Gold medal in 400m race.

सायली, साक्षी, आदर्श ठरले अव्वल

१६ ऑक्टोबर २०१९
आपले नागपूर तरुण भारत
www.tarunbharat.net

सायली वाघमारेचे सुवर्ण यश

आंतरमहाविद्यालयीन मैदानी स्पर्धा

◆ नागपूर, १५ ऑक्टोबर

रतुम विद्यापीठाच्या शारीरिक शिक्षण विभागाच्या वतीने आयोजित आंतरमहाविद्यालयीन मैदानी स्पर्धेत चारशे मीटर शर्यतीत अव्वल स्थान प्राप्त करीत सायली वाघमारेने सुवर्णपदक मिळविले.

रविनगरातील विद्यापीठाच्या मैदानावर आयोजित स्पर्धेत आर. एस. मुंडले धरमपेठ महाविद्यालयात पदव्युत्तर शिक्षण घेत असलेल्या सायलीने दोन वर्षांपूर्वी चारशे मीटर शर्यतीत ५७.९९ सेकंदांचा स्पर्धा विक्रम नोंदविला होता. त्यामुळे साहजिकच अंतिम शर्यतीत तिच्या कामगिरीकडे सर्वांच्या नजरा होत्या. सायलीने मात्र पुनरागमन असल्याचे जोखीम घेण्याची नाही. प्रथम दोनशे मीटरपर्यंत ती दुसऱ्या क्रमांकावर होती.

त्यानंतर तिने वेग वाढवला आणि १ मिनिट ००.२२ सेकंद अशा प्रभावी वेळेसह चौथ्यांदा स्पर्धेत अव्वल स्थान प्राप्त केले. दोन वर्षांपूर्वी गुंटूर येथे अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ स्पर्धेत आठवे मीटर शर्यतीत सुवर्णपदक जिंकल्यानंतर सायली वाघमारेला दुखापतीने ग्रासले होते. त्यानंतर ती पुन्हा ट्रॅकवर येऊ शकली नाही. प्रथम दोन वर्षांत ती ४०० मीटर धावली. त्यानंतर ती ४०० मीटर धावली. त्यानंतर ती ४०० मीटर धावली.

आदर्श, साक्षी वेगवान धावपटू

पंजाब येथील विद्या भारती कॉलेजचा आदर्श भुरे आणि एस. बी. सिटी महाविद्यालयाची साक्षी अंबेकर यांनी स्पर्धेचे आकर्षण ठरलेली शंभर मीटर शर्यत जिंकून वेगवान धावपटूचा बहुमान मिळविला. आदर्श शंभर मीटर अंतर १०.८० सेकंदात, तर साक्षीने १३.०६ सेकंदामध्ये हे अंतर पूर्ण केले.

Student Katta

।। सख्यम् ।।

’मृगाः मृगैः सङ्गमुपव्रजन्ति’

’गावश्च गोभिस्तुरगास्तुरंगैः ।’

’मूर्खाश्च मूर्खैः सुधयः सुधीभिः’

’समानशीलव्यसनेषु सख्यम् ।।’

मृग मृगांसोबत गायी गायींसोबत घोडे घोड्यांसोबत मूर्ख मूर्खांसोबत आणि बुद्धीमान बुद्धीमानांसोबतच राहतात समान शील आणि आवडी असणाऱ्यांमध्येच सख्य होते

मृग मृगों के साथ गाय गायों के साथ घोड़े घोड़ों के साथ मूर्ख मूर्खों के साथ और बुद्धिमान बुद्धिमानों के साथ रहते हैं। समान शील और आदतों वालों में ही मित्रता होती हैं।

Deer flock with deer, cows with cows, and horses with horses. In the same manner, fools frequent fools and the wise bond with the wise. Friendship is natural among people with similar character and same likings.

Bodh Katha

दैवमेव परम्

एकः अहितुण्डिकः असीत्। सः सर्पान् गृहीत्वा जीवनं करोति स्म। एकदा सः एकं सर्पम् आनयति। सर्पं पेटिकायां स्थापयति च। प्रतिदिनं सर्पस्य प्रदर्शनं करोति। जीवनं करोति।

कदाचित् अहितुण्डिकः अन्यं ग्रामम् अगच्छत्। तस्य पत्नी पुत्राः अपि अगच्छन्। सर्पः पेटिकायाम् एव बद्धः आसीत्। पञ्च दिनानि अभवन्।

अहितुण्डिकः न आगच्छत्। सर्पस्य आहारः एव नास्ति। सः पेटिकातः बहिः गमनाय प्रयत्नम् अकरोत्। सः बुभुक्षितः आसीत्। अतः शक्तिः नास्ति। विफलः अभवत्।

तदा पेटिकासमीपे एकः मूषकः आगच्छत्। सः पेटिकाम् अपश्यत्।

पेटिकायां भक्ष्याणि सन्ति

इति मूषकः अचिन्तयत्।

रन्ध्रं करोमि

इति सः निश्चयम् अकरोत्।

अनन्तरं सः रन्ध्रं कृत्वा अन्तः प्रवेशम् अकरोत्। मूषकः सर्पस्य मुखे एव अपतत्। सर्पः मूषकम् अखादत्। तेन रन्ध्रेण एव बहिः आगच्छत्।

अहो। सर्पस्य सौभाग्यम्। मूषकस्य दौर्भाग्यम्।

कचरा व्यवस्थापन

इलेक्टोनिक वस्तू संगणक , मोबाईल यासारख्या आपल्या सध्याच्या आधुनिक जीवन शैलीची गरज बनलेल्या वस्तूंमुळै जगभरातल्या पर्यावरणाच्या समस्या वाढत आहेत. यातील सर्वात मोठी समस्या आहे ती ई – कचऱ्याची बिघडलेले किंवा खराब झालेले मोबाईल फोन्स, लॅपटॉप , टेलिव्हिजन संच आणि कॉम्प्युटर्स यांसारखा वस्तूंमुळे आरोग्य आणि पर्यावरणाच्या समस्या निर्माण होत आहेत. गंभीर आजाराचे स्त्रोत बनलेल्या या ई – कचऱ्याचे भारतासाख्या विकसनशील देशांत बरेच जास्त प्रमाण आहे. सरकारी आकडेवारीनुसार भारतात २००४ मध्ये १,४६,८०० टन इतका ई-कचरा होता. २०१२ मध्ये तो वाढून ८,००,००० टन झाला असल्याचे अनुमान आहे. ई-कचरा निर्माण करणाऱ्या देशातील प्रमुख शहरांमध्ये दिल्ली, मुंबई, बंगलोर, कलकत्ता, चेन्नई आणि हैद्राबाद या महानगराचा आणि पुण्यासारख्या आयटी क्षेत्राची संबंधीत शहरांचा समावेश आहे.

ई-कचरा हा आयटी कंपन्यांमधून मोठया प्रमाणावर निघतो. पूर्वी मोठया आकाराचे कॉम्प्युटर आणि मॉनिटर असायचे. आता त्यांची जागा स्लिम कॅबिनेट आणि प्लॅट मॉनिटर्सची घेतली आहे. माऊस, की-बोर्ड, मोबाईलचे , खराब झालेले स्पेअर पार्ट किंवा सध्याच्या स्थितील न चालणारी उपकरणे ही ई-कचरा या प्रकारात येतात. जुन्या डिझाइन्सचे कॉम्प्युटर, मोबाईल फोन, टेलिव्हिजन, इलेक्ट्रॉनिक खेळणी, क्षमता संपलेले सेल आणि अन्य उपकरणे हा सुध्दा ई-कचराच. त्यामुळे मनुष्याच्या आरोग्यासाठी गंभीर धोका निर्माण होऊ शकतो. आपण आपल्या घरातील टाकाऊ वस्तू, कचरा नेहमीच घराबाहेर फेकून देतो. सोसायटीच्या आवारात, सार्वजनिक रस्त्यांवर, अगदी कुठेही आपण कचरा फेकतो. या कचऱ्यात ई-कचराही असतो. मात्र त्याबद्दल आपल्याला कोणी प्रश्न विचारत नाही. किंवा दंडही करत नाही.

वन आणि पर्यावरण मंत्रालयाच्या अंतर्गत येणाऱ्या केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने ई-कचऱ्यांचे व्यवस्थापन करुन तो नष्ट करण्यासाठी २००८ मध्ये काही नियम बनवले होते. गेल्या वर्षीच्या मे महिन्यात वन आणि पर्यावरण मंत्रालयाने ई-वेस्ट मॅनेजमेंट ॲन्ड हँडलिंग कायद्याची अधिसूचना मांडली होती. तिच्या संदर्भात संबंधीत व्यावसायिक आणि ग्राहक यांना माहिती देण्यासाठी एक वर्ष वेळ देण्यात आला होता.आता टीव्ही, मोबाईल, लॅपटॉप किंवा अन्य कोणताही ई-कचरा घराबाहेर डंप केला तर त्यासाठी दंडाबरोबर शिक्षेचीही तरतूद असलेला इलेक्ट्रॉनिक

वेस्ट कायदा २००० लागू झाला आहे. या कायद्या-अंतर्गत ई-कचरा सरकारने अधिकृत केलेल्या एजन्सीजना द्यावा लागेल. पर्यावरण मंत्रालयाच्या म्हणण्यानुसार कोणताही नागरिक त्याचे जुने इलेक्ट्रॉनिक साहित्य तीन पध्दतीने नष्ट करु शकतो. यामध्ये अधिकृत संग्रह केंद्रावर रिसायकालिंग करणाऱ्या अधिकृत संस्थेकडे किंवा त्या साहित्याची विल्हेवाट लावता येईल. मात्र या कायद्यातील काही तरतूदींबद्दल इलेक्ट्रॉनिक्स कंपन्यांनी विरोधही

दर्शवला आहे. या कायद्याअंतर्गत ई-कचरा एकत्र करणे ही इलेक्ट्रॉनिक कंपन्यांची जबाबदारी असेल. त्यामुळे उत्पादक कंपन्यांना या कायद्यामध्ये काही सुधारणा हव्या आहेत. भारतामध्ये माहिती तंत्रज्ञान व्यवसायाचे एक

प्रमुख केंद्र क्षेत्र बंगलोरमध्ये आहे. या शहरात सुमारे ६००० ते ८००० टन इलेंक्ट्रॉनिक कचरा बाहेर पडतो. सर्वात चिंतेची बाब म्हणजे देशामध्ये निर्माण होणारा हजारो टन ई-कचरा पारंपारिक भंगार वालेच खरेदी करतात. अशा प्रकारचा कचरा खरेदी करण्याची

त्यासाठी साधारण वीस लीटर क्षमतेच्या दोन बादल्या घ्या. या बादल्यांना झाकणे असावीत. या झाकणाला आतून मच्छरदाणीसारखी जाळी पक्की बांधून वरच्या बाजूला ८ ते १० टिकलीच्या आकाराची छिद्रे पाडावीत त्या बादलीच्या तळाशी नारळाच्या शेंडया अंधरुन त्यांची गादी करावी. नारळाच्या शेंडया अंधरुन त्यांची गादी करावी मिळाल्या नाहीतर वाळलेली पाने टाकावीत. या बादलीत आपण घरातील खरकटे उरलेले किंवा खराब झालेले अन्न, फळांच्या साली, भाज्यांचे देठ व खराब भाग टाकू शकतो. दुसऱ्या दिवशी कचरा टाकताना झाकण उघळून, शेंडया बाजूला करुन कचरा टाकावा व पुन्हा त्या शेंडया पसरुन ठेवाव्यात. पाण्याची आवश्यकता असल्यास त्यावर पाणी शिंपडावे. घरच्या घरी खतनिर्मिती करणे शक्य आहे.

निसर्गदूत भेट : घरच्या घरी कचऱ्यापासून खतनिर्मिती करण्यासाठी " स्त्री मुक्ती संघटनेने" तयार केलेल्या "निसर्गदूत " बास्केटची मदत घ्या. अत्यल्प दरामध्ये या बास्केटच्या मदतीने ओला कचऱ्यापासून उत्कृष्ट खत उपलब्ध होते. सोसाटयांमध्ये सात दिवसांचे सात आयताकृती सिमेंटचे खड्डे तयार करुन घ्या , त्या प्रत्येकावर घट्ट जाळी लावून सोसायटीतील ओला कचरा

दिवसांप्रमाणे त्यात टाका, त्यात विकराचे द्रवरुप पाणी शिंपडून दुर्गंधीविरहीत खत मिळू शकते. बांधकामाचा कचरा, विटा , धातू, लाखडी सळया, खिडक्या, दरवाजे, पत्रे , लाकूड यांची विभागणी करुन विल्हेवाट लावा, बांधकामांच्या कचऱ्यापासून विटा तयार करण्याचे तंत्र वापरा, सिमेट-विटा एकत्र करुन त्याचा प्लेटस् प्लॉस्टिकचा कचरा दूध आणि तेलाच्या पिशव्या, पाणी साठवण्याच्या बाटल्या, पाण्याच्या बाटल्या, एक्सरे स्कॅन, फिल्मस, कप-बशा घरगुती वापराच्या कुंडया, पेन रिफिल्स शून्य कचरा ध्येय: शून्य कचरा म्हणजे कचऱ्याची विल्हेवाट लावण्याचा संपूर्ण विचार वस्तू वाया घालवण्याचे प्रमाण कमी करणे सवयी बदलणे, हाताला वळण लावणे, स्वत:ला शिस्त लावणे, सार्वजनिक मूल्ये जपणे. उद्योगधंदयातून तयार होणारी मळी किंवा मिश्रण यात विषारी धातू , तेल, घातक रसायने असतात. यातील धातूंचा कचरा लिलाव करुन कंत्राट देऊन विकला जातो. या कचऱ्याचे वर्गीकरण +करुन तो नष्ट करण्याची सक्ती उद्योजकांवर हवी. वैद्यकीय कचरा नष्ट करण्यासाठी तो पिवळया रंगाच्या पिशवीत घालून त्याची शास्त्रीय विल्हेवाट लावण्यात यावी. निर्जुंतीकरण करुन हा कचरा नष्ट करायला हवा. मोठया ज्वलनभट्टया तसेच मायक्रोव्हेवमध्ये हा कचरा नष्ट करता येतो. बांधकामाचा कचरा विटा, धातू, लोखंडी सळया, खिडक्या, दरवाजे, पत्रै लाकूड यांची विभागणी करुन विल्हेवाट लावा, बांधकामांच्या कचऱ्यापासून विटा तयार करण्याचे तंत्र वापरा, सिमेंट, विटा एकत्र करुन त्यांचा चुरा करुन उपयोग करतात.

" प्लास्टिकची पिशवी नको, सेंद्रिय पिशवी वापरा"|

निकिता प्रकाश गेडाम

B.COM 2nd YEAR

E-Waste: the upcoming danger of Digital era

"Electronic Waste Is Only A Speak Of Pollutants

Yet It Dwarfs Mother Earth The Consumer Unimaginably!"

In today's globalization world, the consumer market for electrical and electronic products is expanding continuously on high rate. On the other hand due to increasing demand & development of new technology, the life span of the products is dropping that result in large amount of e-waste also contains toxic and hazardous elements in different electronic components those create serious problem regarding there handling, rejection and disposal.

Electronic waste or e-waste is one of the rapidly growing environmental problems of the world. In India, the electronic waste management assumes greater significance not only due to the generation of own waste but also dumping of e-waste particularly computer waste from the developed countries.

As per knowledge e-waste contains more than 1000 different substances & chemicals which are hazardous & non hazardous, from that come hazardous substances are toxic & can create some serious problem for the environment and human health.

"For enjoyment, comfort and things of taste,

Face disease and radiation if there is E-waste!"

In India most of the waste electronic items are stored at households as people do not know how to discard them, this ever increasing waste it very complex

In nature is also a rich source of metals such as gold, silver and copper which can be recovered and brought back into the production cycle.

For the rejecting of e-waste, India heavily depends the unorganized sector as only a handful of organized e-waste rejecting facilities are available India should start a surveillance system for diseases and health consequences of e-waste. Various studies have reported the soaring levels of toxic heavy metals organic contaminants in samples of dust, soil, river sediment, surface water, and ground water.

The department of environment, Delhi government, has also decided to involve rag pickers in general waste management in the capital.

"Erase your E-waste before it erases you!"

Conclusion:-

The hazardous nature of e-waste is one of rapidly growing environmental problems of the world, the ever increasing amount of e-waste associated with the lack of awareness & appropriate skill is deeping the problem.

A large number of workers are involved in creed dismantling of these electronic item for their livelihood & their health is at risk, there for, there is an urgent need to plan a preventive strategy in relation to health hazardous of e-waste handling among these workers in India.

" Say no to E-waste follow 3r's reuse , reduce , recycle"

Required information should be provided to these workers regarding safe handling of e-waste & personal protection. For e-waste management many technical solutions are available, but to be adopted in the management system, prerequisite conditions such as legislation, collection system, logistics and manpower should be prepared this may require operational research and evaluation studies.

The initiative is to aim as reducing the accumulation of used & discarded electronic and electrical requirements. India as developing country needs simpler, low cost technology keeping in environmental friendly methodologies.

"Use something creative that is imaginative !

Say no to E-waste don't throw your future away make way for brighter day !!"

Author ➔ Aditi Chaudhari
Class ➔ B.A II year

E-Waste (Electronic Waste)

Technical scenario of the globe is changing very fast. The consumption electronic elements has been immensely increased and is still increasing at a very high rate in every field of life. We need to talk about e-waste. It is the term used to discuss old, end of life or discarded appliances using electricity. It includes computer, consumer electronics, fridges etc. which have been disposed of by their original uses which include computers, LLD/LFT appliances, mobile phones etc.

E-waste processing of electronic waste in developing countries causes serious health and pollution problems due to lack of contamination as do unprotected land filling (Due to learning) and incineration.

This has created a difficult free market economy quantities to use electronics are typically sold to countries with very high repair capability and high row material demand which can result in high accumulation of residues in poor areas without strong environment laws.

Electronic waste or e-waste is one of the rapidly growing environmental problem of the world. In India the electronic waste management assumes greater significance not only due to the generation of our ones waste but also dumping of e-waste particularly computer waste from developed countries. At present Bangalore alone generates about 8000 tons of computer waste annually and in the absence of proper disposal they find their way to scrap dealers. **E-parisara**, an eco-friendly recycling Unit on the outskirts of Bangalore which is located in Dobaspet industrial area about 45km north of Bangalore, make full use of E-waste.

The initiative is to aim at reducing the accumulation of used and discarded electronics and electrical equipment's. India as developing country needs simpler, low cost technology mapping in view of maximum resources in environment friendly methodologies. **E-Parisara** deals with processing as mentioned below by hand phosphor affected the display resolution and luminescence of the images that is seen on in the monitor.Recycling is also emphasized that is linked with the improper disposal of materials .The loop of the industrial waste can be closed by recycling of these waste material as to sustain the economy of the particular industry.

Anuj Warsekar (B.A- II Year)

Phone_No:- 9730634951

!! E-Waste: Harmful effects on us !!

Electronic waste is when electronic products that name come towards the end of their "usual life". Many electronic products found around your office can be recycled like computers, laptops, printers, cell phones and many more products. Electronic waste has electro material effects on our environment, the health of humans and effects on our environment. The health of human and animals and the risk all having your data stolen reused recycling your used electronic devices is important to make sure you are protecting the environment and your company. E-waste also contain toxic material including mercury, lead, cadmium, beryllium which have the potential to each into our soil and water. Electronic Recycling recover valuable can be used to make new products. E-waste, or electronic waste is waste from all sorts of electronics ranging from computers and mobile phones to house hold electronic such food processors, presser cooker etc.

- **Effect on air**

  One of the most common effect of e-waste on air is through air pollution. Ex. Which can release hydrocarbons into the air.

- **Effect on water**

  When electronics containing heavy metals such as lead, barium mercury (found in mobiles phones)

- **Effect on Soil**

  In this toxic heavy metals and chemistry form e-waste enter the soil crop-food pathway .These dangers posed by improper disposal on the environment ultimately have impact on human with the usage of electrical and electronic equipment(EEE) on the rise, the amount of electrical and electronic waste produced each days is equally growing enormously around the globe. E-waste is the most rapidly growing waste problem in the world. It is a crisis of not quantity but also a crisis born from toxics ingredients posing a threat to the occupational health as well as the environment.

E-waste is a growing problem worldwide. Those electronic devices will eventually be discorded as electronic waste including millions of tons of e-waste that windup in landfills every year. It is an environment and health nightmare of enormous magnitude when electronic waste is throw in landfills their toxic material seep into groundwater affecting both land sea animals. This can also affect the health of the people in the developing countries when e-waste is warmed up.

Aparna Jangati
B.A. II Year

Student Editorial committee of e-magazine

Nidhi Ingole
B.com

Abhay kathale
BA-III

Kalyani Gadare
BBA

Send your articles, write up or
other related matter for this e-magazine
at abhivyakti2019rsm@gmail.com

Guiding Spirit of the e-Magazine

1.Dr. Rajiv Ashtikar
2.Dr. Manju Dubey
3.Prof. Varsha Jape
4.Dr. Satish L. Chaple

!!!! Upcoming November month's theme is
Sound Pollution and the concept of Green Audit!!!